

Hillebrand Jenő

Hillebrand Jenő ősrégész 1884. június 10-én született Sopronban. Régi soproni családból származott, középiskoláit a soproni reálgymnáziumban végezte. Tanítványa volt a másik neves soproni régésznek, a Várhely kelta emlékeit feltáró Bella Lajosnak, kivel később is kapcsolatban maradt, több cikket is írtak együtt. A budapesti egyetemen 1908-ban bölcsészdoktori oklevelet szerzett és itt lett magántanár, a régészeti és antropológiai szakon. Disszertációját, amelyben embertani anyagot dolgozott fel és a fogazatról új, máig is érvényes megállapításokat tett, 1908-ban írta. 1910-ben a Pázmány Péter Tudomány Egyetem Embertani Intézetében Török Aurél tanársegédjeként kezdte meg pályafutását, majd rövidesen a Nemzeti Múzeumba került, ahol pályája derekán a Régészeti Osztályt igazgatta hosszú éveken át, 1944-ig. 1910-től tevékeny a Földtani Társulat Barlangkutató Bizottsága tagjaként, 1924-től a Nemzetközi Anthropológiai Kongresszus állandó bizottságának tagjaként dolgozott. Egyetemi magántanári habilitációját 1913-ban nyerte el, majd később megkapta a rendkívüli egyetemi tanári címet. Az egyetemi fiatalság nevelésében is részt vett, megbízott előadó volt az Embertani Intézetben, 1945 után ősembertani és származástani kollégiumokat tartott. Hillebrand Jenőt azonban mégsem az antropológia vonzotta elsősorban. Inkább érdekelték az őskőkor emberének életkörülményei, anyagi kultúrájának maradványai. A magyarországi és az európai paleolitikus lelőhelyeket tanulmányozta. Hazánkban sok barlangásatás fűződik nevéhez, például: a két bajóti barlang, Balla és Szeleta barlangok kutatása. Még pályája kezdetén megtalálta az ősember csontmaradványait, a híres Balla-barlangi gyermekkoponyát és kísérő leleteit. Ő fedezte fel az első jégkorszaki embermaradványokat. A Bükk hegységben barlangot neveztek el róla, ma a Hillebrand Jenő-barlang fokozottan védett. Figyelme később fiatalabb korszakokra is kiterjedt, így a mezolitikumra, rézkorra, (bodrogkeresztúri és pusztaiásvánházi ásatás) bronzkorra és a szkítákra. Hillebrand többször járt külföldön és a kitűnő

szakemberek vezetése mellett ismerkedett meg francia és német lelőhelyekkel. Budapest ostromát az Magyar Nemzeti Múzeum pincéjében vészelte át. 1945 után reaktiválták, rövid időre megbízták a Pázmány Péter Tudományegyetem Ősrégészeti Intézetének vezetésével. Halála előtt néhány hónappal, már nagybetegen újra ellátogatott az istállóskői barlangba, az újabb ásatásokon felkereste a szakmai utódjának tekintett Vértes Lászlót. Cikkei, tanulmányai magyar és külföldi szaklapokban jelentek meg. Főbb művei: Az őskor embere és kultúrája különös tekintettel hazánkra (Bella Lajossal, Bp., 1921); Az őskőkor története (Bp., 1934).

A budapesti egyetemen 1908-ban bölcsészdoktori oklevelet szerzett és itt lett magántanár, a régészeti és antropológiai szakon. Disszertációját, amelyben embertani anyagot dolgozott fel és a fogazatról új, máig is érvényes megállapításokat tett, 1908-ban írta. 1910-ben a Pázmány Péter Tudomány Egyetem Embertani Intézetében Török Aurél tanársegédjeként kezdte meg pályafutását, majd rövidesen a Nemzeti Múzeumba került, ahol pályája derekán a Régészeti Osztályt igazgatta hosszú éveken át, 1944-ig. 1910-től tevékeny a Földtani Társulat Barlangkutató Bizottsága tagjaként, 1924-től a Nemzetközi Anthropológiai Kongresszus állandó bizottságának tagjaként dolgozott. Egyetemi magántanári habilitációját 1913-ban nyerte el, majd később megkapta a rendkívüli egyetemi tanári címet. Az egyetemi fiatalság nevelésében is részt vett, megbízott előadó volt az Embertani Intézetben, 1945 után ősembertani és származástani kollégiumokat tartott. Hillebrand Jenőt azonban mégsem az antropológia vonzotta elsősorban. Inkább érdekelték az őskőkor emberének életkörülményei, anyagi kultúrájának maradványai. A magyarországi és az európai paleolitikus lelőhelyeket tanulmányozta. Hazánkban sok barlangásatás fűződik nevéhez, például: a két bajóti barlang, Balla és Szeleta barlangok kutatása. Még pályája kezdetén megtalálta az őseMBER csontmaradványait, a híres Balla-barlangi gyermekkoponyát és kísérő leleteit. Ő fedezte fel az első jégkorszaki embermaradványokat. A Bükk hegységben barlangot neveztek el róla, ma a Hillebrand Jenő-barlang fokozottan védett. Figyelme később fiatalabb korszakokra is kiterjedt, így a mezolitikumra, rézkorra, (bodrogkeresztúri és pusztaistvánházi ásatás) bronzkorra és a szkítákra. Hillebrand többször járt külföldön és a kitűnő szakemberek vezetése mellett ismerkedett meg francia és német lelőhelyekkel. Budapest ostromát az Magyar Nemzeti Múzeum pincéjében vészelte át. 1945 után reaktiválták, rövid időre megbízták a Pázmány Péter Tudományegyetem Ősrégészeti Intézetének vezetésével. Halála előtt néhány hónappal, már nagybetegen újra ellátogatott az istállóskői barlangba, az újabb ásatásokon felkereste a szakmai utódjának tekintett Vértes Lászlót. Cikkei, tanulmányai magyar és külföldi szaklapokban jelentek meg. Főbb művei: Az őskor embere és kultúrája különös tekintettel hazánkra (Bella Lajossal, Bp., 1921); Az őskőkor története (Bp., 1934).

Hillebrand Jenő Sopronba pihenni tért vissza, 1945 után sokat betegeskedett, már csak tanított. 1950. március 6-án hunyt el Budapesten. Halálával nagy veszteség érte a magyar régészetet, munkásságával, a magyarországi őskőkor kutatásának irányát határozta meg.

Irodalom:

Nováki Gyula: Hillebrand Jenő (1884-1950) In: Soproni Szemle 9. évf. 1-2. sz. (1955). p. 152.

Internet:

Vértes László: Hillebrand Jenő In: Archeológiai Értesítő 82. évf. 1955. 1. füzet p. 91.

https://adtplus.arcanum.hu/hu/view/ARCHERT_1955_082/?query=hillebrand%20%20jen%C5%91&pg=92&layout=s Letöltés:
2018. 03.12.